

«La vida dels refugiats és un recordatori de la magnitud de les injustícies estructurals»

El jesuïta Pau Vidal acompanya les comunitats cristianes del camp de refugiats de Kakuma (Kènia)

Carme Munté

El jesuïta català Pau Vidal va arribar el setembre del 2012 al camp de refugiats de Kakuma (nord de Kènia), on treballa amb el Servei Jesuïta als Refugiats. A través del seu blog (<http://enpau.blogspot.com.es/>) relata les vivències, experiències, pensaments i reflexions que experimenta al camp de refugiats, on passarà com a mínim dos anys de la seva vida fent camí amb les comunitats cristianes en temps d'exili. Entre el 2005 i el 2007 va col·laborar en els camps de refugiats i desplaçats de Libèria.

Al camp de refugiats de Kakuma hi viuen 100.000 persones de més d'una dotzena de nacionalitats diferents que han hagut d'abandonar casa seva a causa dels conflictes armats. El grup més nombrós prové de Somàlia, seguit del Sudan del Sud. Es va crear l'any 1992, ara fa vint anys, i per tant molts dels infants i joves actuals ja hi han nascut.

«Potser el més punyent aquí és el desconsol que causa la incertesa de no saber quan podran tornar a casa seva», explica Pau Vidal. No veuen sortida a la situació. «Un camp de refugiats per definició és una solució d'emergència, una solució temporal», continua dient, «però per un conjunt de circumstàncies (inestabilitat de la regió, conflictes armats, pobresa) Kakuma ha esdevingut la llar per a tota una generació. En les últimes setmanes el nombre de refugiats s'ha incrementat significativament, més de 200 persones noves arriben cada setmana a Kakuma».

Un dels elements més determinants de la vida al camp és l'absoluta dependència de l'ajuda internacional (aliments, aigua, serveis mèdics bàsics). «Els refugiats no poden abandonar lliurement el camp», explica Vidal, «no poden treballar, ni poden cultivar la terra, així que no els queda gaire més que esperar tot fent certa aquella dita catalana de qui dia passa, any empeny. L'educació és un dels pocs al·licients per als infants i joves».

Nacions Unides coordina la feina de les diferents organitzacions que treballen al camp de refugiats. El Servei Jesuïta als Refugiats hi acompanya les poblacions més vulnerables. Du a terme un programa d'acompanyament psicològic per ajudar a pair les experiències traumàtiques que han viscut molts dels refugiats, quatre centres de dia per a infants i joves amb disminucions, un centre per a víctimes de violència de gènere i abusos sexuals, un programa de beques per als estudiants que necessiten atenció especial, un centre d'educació universitària (en col·laboració amb una universitat dels Jesuïtes als EUA), i un programa d'acompanyament pastoral de les comunitats cristianes.

«Precarietat és el mot que millor

descriu la vida quotidiana», relata Pau Vidal, «aquí, la vida es viu com un regal. Ningú la pot donar per descomptada». Segons explica el jesuïta català, la seguretat al camp de refugiats de Kakuma no és gaire bona, els conflictes entre els diferents grups són molts sovintejats i la relació entre els refugiats i les comunitats seminòmades originàries de la regió és força tensa.

Per fer-nos una idea de la situació de manca de seguretat, Pau Vidal ens explica que fa uns dies una de les mares refugiades voluntàries en un dels centres de dia, de camí al centre educatiu, va ser assaltada per un jove i va salvar la vida de miracle. «Ha passat més d'una setmana enllitada, ja que l'incident li ha portat de nou records terribles de la violència patida fa uns anys al seu país d'origen. Quan, amb llàgrimes als ulls, m'explicava l'incident em deia: "Aquí només sobrevivim perquè Déu ho permet."»

Aquest ha estat el primer Nadal del jesuïta Pau Vidal al camp de refugiats de Kakuma, una ocasió per redescobrir el misteri de la fe cristiana des d'una nova mirada. «Confessem un Déu encarnat, fet un de nosaltres, però no sé si ens adonem que això vol dir un Déu que traspasa tota frontera, un Déu que neix desplaçat i perseguit pels poders polítics, un Déu en definitiva

«En les últimes setmanes el nombre de refugiats s'ha incrementat significativament, més de 200 persones noves hi arriben cada setmana»

exiliat amb els exiliats (com Maria, Josep i l'infant Jesús, cf. Mt 2,13-22). El Nadal ve massa ensucrat i embolicat amb paper de cel·lofana per adonarnos de la radicalitat de la Bona Nova. El nostre Déu ha esdevingut un pobre refugiat, no pas perquè el patiment de la vida dels refugiats sigui desitjable, sinó perquè el nostre Bon Déu no ha volgut deixar ningú "per sota," irrecatable, sense esperança. Enmig del dolor, de les amenaces i de la pobresa, la Vida s'obre pas, l'Infant neix un cop

més i ens recorda que Déu segueix dient sí a la humanitat.»

El Servei Jesuïta als Refugiats té per missió acompanyar, servir i defensar la causa dels refugiats, ja des del seu inici quan el P. Arrupe el va fundar. Això implica treballar a diferents nivells. Però així com a Kakuma la tasca del SJR és sobretot d'acompanyament, és aquest coneixement proper i quotidià de les vides concretes dels refugiats el que permet a l'organització fer també treball de denúncia en les altes esferes polítiques i intentar incidir en les causes dels desplaçaments forçats.

«La vida dels refugiats és un recordatori als ciutadans dels països rics de la magnitud de les injustícies estructurals que forcen massa gent a viure situacions absolutament inhumanes», afirma Pau Vidal. «Tots som fills i filles del mateix Pare, tots i totes vivim en una mateixa Terra, però per desgràcia aquells que neixen a Mogadiscio hauran de viure de les escorrialles del món occidental. La propera vegada que vulguis comprar un mòbil nou, pregunta't si realment el necessites. Molts dels refugiats congoleesos que cada dia saludo aquí al camp han hagut de fugir del seu país a causa de la interminable guerra pels minerals que fan possible que els mòbils (entre d'altres accessoris) siguin cada cop més petits, més potents, més *fashion*.»